

Proves d'accés a la Universitat. Curs 2006-2007

Llengua catalana i literatura

Sèrie 3

Escolliu UNA de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

LA PLAÇA DEL DIAMANT Capítol XLVII

La Rita va fixar el dia per casar-se davant de tots i va dir que deia que sí per no veure més en Vicenç amb cara d'ànima en pena i fent-se tot el barri seu fent creure que era una víctima. I fent-la passar a ella, només amb aquella cara i sense dir ni mitja paraula, per una mala noia. I amb la fama que li feia, si no es casava amb ell s'hauria de quedar a vestir sants, i tampoc no li agradava, perquè ella tenia ganes, ja que no podia fer el que s'havia proposat de servir en un avió, d'entrar en un cine o un teatre, molt ben vestida i amb un home que fes goig al seu costat, i en Vicenç, ella ja ho reconeixia, feia goig. L'única cosa que la molestava, i era el que la molestava més de tot, era que en Vicenç fos del barri i que tingués l'establiment tan a prop de casa. Li vam preguntar per què la molestava, i va dir que no ho sabia explicar ben bé, però que li feia una mica d'angúnia, que casar-se amb un que visqués tan a prop de casa era com si es casés amb algú de la família i que això li matava moltes il·lusions. I del festeig per acostumar-se l'un a l'altre, que va ser un festeig llarg, van passar al festeig de preparació de casament. Vam fer venir una modista dues vegades a la setmana i vam fer sala de treball la sala del sofà amb funda. Mentre la modista i la Rita cosien, venia en Vicenç; la Rita així que el veia es posava nerviosa i deia que si no fos del barri no podria venir a fer el tafaner. Abans d'hora, ja sabrà tot com és... En Vicenç s'adonava del que li passava a la Rita però no es sabia estar de venir i entrava a la sala com si anés a fer un pecat, s'estava una estona quiet sense bellugar-se i, quan veia que totes treballàvem, se'n tornava, i a l'últim vaig ser jo la que se'n va anar i vaig deixar que fessin el nuviatge la Rita i la modista perquè la Rita trobava que jo no cosia prou fi. I cap al parc, que també em cansava. Ja em cansaven tantes senyores conegudes esperant-me amb cara de pena perquè havia tingut coloms. I aquell defici que jo tenia abans de parlar dels coloms i de la torre, amb els anys m'havia anat passant.

Si volia pensar en els coloms alguna vegada, m'estimava més pensar-hi tota sola. I pensar-hi com volgués; perquè de vegades pensar-hi em feia posar trista i d'altres vegades no. I segons quins dies, sota fulles i branques, em venien unes ganes de riure petites

perquè em veia anys enrere matant colomins a dintre de l'ou. I si sortia de casa amb paraigua perquè estava núvol, si pel parc veia una ploma d'ocell, la burxava amb la virol·la del paraigua ben endins de la terra i l'enterrava. I si topava amb alguna senyora de les que em coneixien i em deia, ¿que no ve?, li deia, no, no sé què em passa però si m'assec em trobo malament. I si el temps fresquejava deia, si sec, tota la mullena de les fulles se'm fica a l'esquena i a la nit m'agafa tos... I les plantava així i m'entretenia a mirar els arbres que vivien comes enlaire, amb totes les fulles que eren els peus. Els arbres que vivien amb el cap a dintre de la terra menjant terra amb la boca i amb les dents que eren les arrels. I la sang els corria diferent de com corre per dintre de les persones: recta del cap als peus per la soca amunt. I el vent i la pluja i els ocells feien pessigolles als peus dels arbres tan verds quan naixien. Tan grocs per morir.

Mercè RODOREDA. *La plaça del Diamant*. 1962

1. Comprensió

- 1.1. Tenint en compte les informacions que, en el text, aporta la narradora sobre el comportament de la Rita, redacteu un breu retrat, de no més de sis línies, d'aquest personatge com a protagonista de la situació en què es troba.
[1 punt]
- 1.2. La narradora no es limita a descriure comportaments objectius, visibles i audibles (dels altres personatges i d'ella mateixa): també es refereix, de vegades, a allò que passa només pel seu cap. Identifiqueu alguns fragments del text en què la narradora parla de la seva activitat mental i expliqueu, per a cada fragment adduït, de quin tipus d'activitat mental es tracta.
[1 punt]
- 1.3. Considereu les expressions següents, subratllades en el text:
amb cara d'ànima en pena quedar a vestir sants fer el tafaner
Expliqueu quin significat tenen aquestes expressions i comenteu per què es poden considerar característiques de la manera de parlar de la narradora.
[1 punt]
- 1.4. Paeu atenció a les expressions següents, subratllades en el text: *L'única cosa que la molestava, i era el que la molestava més de tot [...]* i *s'estava una estona quiet sense bellugar-se*.
Respondeu raonadament a les qüestions següents:
a) Des d'un punt de vista lògic, quina particularitat presenten aquestes expressions?
[0,5 punts]
b) Des d'un punt de vista literari, us sembla adequat l'ús d'aquestes expressions, tenint en compte el context en què apareixen?
[0,5 punts]

2. Expressió i comentari crític

Desenvolpeu, en unes 200 paraules, UN dels temes següents:

[2 punts]

- a)** Respecte de la societat que descriu Mercè Rodoreda a *La plaça del Diamant*, què ha canviat i què es manté sense modificacions apreciables en la societat actual?
- b)** Exposeu quines perspectives, facilitats i dificultats es presenten a la vostra generació per a tirar endavant una família i valoreu-les críticament.

3. Reflexió lingüística sobre el text

- 3.1. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *Li vam preguntar per què la molestava, i va dir que no ho sabia explicar ben bé, però que li feia una mica d'angúnia.*

Reproduïu íntegrament en el quadern de respostes totes les oracions coordinades i subordinades del fragment, preciseu a quina subclasse sintàctica pertanyen i indiqueu, de cadascuna, amb quina oració es coordina i/o de quina unitat sintàctica fa de complement.

[1 punt]

- 3.2. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *Si volia pensar en els coloms alguna vegada, m'estimava més pensar-hi tota sola.*

Anoteu íntegrament en el quadern de respostes tots els constituents (mots, sintagmes o oracions subordinades) que, en alguna de les oracions del fragment, exerceixen la funció de: a) complement directe; b) complement de règim verbal; c) predicatiu.

[0,5 punts]

- 3.3. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *perquè de vegades pensar-hi em feia posar trista.*

De les opcions següents, només UNA és correcta. Indiqueu-la:

- a) *perquè* és una expressió pronominal que introdueix una subordinada de relatiu.
b) *pensar-hi* és un sintagma nominal que fa de subjecte del verb *feia*.
c) *em* és un pronom feble que fa de complement indirecte del verb *posar*.
d) *trista* és un adjectiu o sintagma adjectival que fa de predicatiu de *em*.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,25 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

- 3.4. Anoteu en el quadern de respostes tots els mots del text amb accent diacrític i expliqueu per quin motiu s'ha convingut d'escriure'ls amb accent gràfic en cada cas.

[1 punt]

- 3.5. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta:

trobo fresquejava mullena comes enlaire fulles

[1 punt]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

EVOLUCIÓ EN ACCIÓ

Quan ens parlen de l'evolució dels éssers vius, pensem en un procés lent i gradual que només es fa palès al llarg de milions d'anys. I tot i que l'evolució biològica és un fet arxivat, alguns encara insisteixen a dotar-la de caràcter hipotètic argumentant que no podem veure en directe com les espècies evolucionen. Res més lluny de la realitat. Són molts els casos documentats de primera mà sobre històries evolutives observades en períodes inferiors a la vida d'una persona investigadora. Els organismes amb cicles de vida curts, que en el temps que dura una vida humana han produït milers de generacions, són els protagonistes d'aquestes històries naturals de l'evolució.

ADAPTACIÓ AL CANVI CLIMÀTIC

Un equip de recerca de la Universitat de Barcelona, dirigit pel Dr. Lluís Serra, ha estat testimoni presencial d'un exemple de l'evolució ràpida d'una espècie. Es tracta de la mosca *Drosophila subobscura*, una espècie que viu a Europa, al Pròxim Orient, al nord d'Àfrica i a algunes regions d'Amèrica del Nord i del Sud. Durant més de trenta anys, aquest grup investigador ha estudiat diverses poblacions d'aquesta mosca en tots aquests continents i ha observat que totes han evolucionat per adaptar-se a la calor, tal com s'esperaria davant d'un escalfament global del planeta.

RESISTÈNCIA ALS ANTIBIÒTICS

Un altre exemple d'evolució en acció que ens toca a tots de ben a prop és la resistència als antibiòtics que molts microorganismes estan desenvolupant. Si fem servir els antibiòtics inadequadament, per exemple si no complim el tractament fins al final i no acabem d'eliminar els microbis que ens produeixen una malaltia, podem donar-los l'oportunitat d'evolucionar i fer-s'hi resistents. Sovint deixem els tractaments abans d'allò prescrit perquè ens trobem bé. Però en el nostre cos encara hi queden microbis i aquests tornen a tenir l'oportunitat de reproduir-se. Com que els microbis que encara sobreviuen són els que han suportat millor l'atac de l'antibiòtic, perquè posseeixen caràcters que els fan més resistents, els seus descendents els heretaran i estaran més ben preparats per superar futurs tractaments amb el mateix antibiòtic. En poc temps els microbis hauran evolucionat i, a diferència dels seus antecessors, seran invulnerables davant aquests medicaments. Això representa un gravíssim problema atès que la recerca de nous antibiòtics és molt lenta i, mentre es realitza, ens trobem absolutament indefensos davant moltes infeccions que fins fa poc eren fàcilment curables.

GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT D'INNOVACIÓ, UNIVERSITAT I EMPRESA.
ICTINEUS. Comunicació, Difusió i Didàctica de la Ciència i la Tècnica,
núm. 7 (desembre 2006)
[text lleugerament modificat]

1. Comprensió

- 1.1. El text enuncia una *tesi* que és contrària a una *antítesi* falsa, i aporta *proves* a favor de la primera. Resumiu el text amb formulacions breus, però clares, de la tesi, de l'antítesi i de les proves adduïdes.
[1 punt]
- 1.2. Els dos processos d'«evolució en acció» descrits en el text són posats en relació amb fenòmens que, a principis del segle XXI, es consideren negatius per al futur de l'espècie humana.
- a)** Indiqueu quins són aquests fenòmens negatius.
[0,5 punts]
- b)** Expliqueu si cadascun dels dits fenòmens negatius és causa o és efecte del procés evolutiu amb el qual es relacionen.
[0,5 punts]
- 1.3. Considereu els mots següents, que trobareu subratllats en el text:
palès documentats presencial global invulnerables
Anoteu en el quadern de respostes un sinònim o expressió sinonímica de cada un d'aquests mots que podria substituir-lo adequadament en el context en què apareix.
[1 punt]
- 1.4. És fàcil de veure que en el text hi predominen les formes verbals de present d'indicatiu (per exemple: *parlen, pensem, es fa*, etc.) seguides d'unes quantes formes de perfet (o pretèrit indefinit) d'indicatiu (per exemple: *han produït, ha estat, han suportat*, etc.).
- a)** Relacioneu aquesta característica gramatical amb la principal funció que té el text, considerat com a instrument comunicatiu d'un tipus determinat.
[0,5 punts]
- b)** Anoteu en el quadern de respostes totes les formes verbals personals del text que no estan en els dos temps gramaticals esmentats i justifiqueu l'ús d'aquestes formes.
[0,5 punts]

2. Expressió i comentari crític

Desenvolueu, en unes 200 paraules, UN dels temes següents:

[2 punts]

- a)** Què tenen en comú i en què es diferencien, bàsicament, els textos científics i els textos de divulgació científica? (Podeu aduir exemples inspirats en el text de la prova.)
- b)** El meu treball de recerca de batxillerat (plantejament general, objectius, conclusions, dificultats sorgides, grau de satisfacció personal).

3. Reflexió lingüística sobre el text

- 3.1. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *tot i que l'evolució biològica és un fet arxivat, alguns encara insisteixen a dotar-la de caràcter hipotètic argumentant que no podem veure en directe com les espècies evolucionen.*

Repeneu en el quadern de respostes (transcrivint-les íntegrament o mostrant clarament on comencen i on acaben, amb punts suspensius entre mig) totes les oracions que figuren en el fragment i indiqueu a quina classe o categoria sintàctica pertanyen, i quina funció sintàctica fa cada una.

[1 punt]

- 3.2. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *Un altre exemple d'evolució en acció que ens toca a tots de ben a prop és la resistència als antibiòtics que molts microorganismes estan desenvolupant.*

Reescriu íntegrament en el quadern de respostes tots els constituents (mots, sintagmes o oracions subordinades) que, en alguna oració del fragment, exerceixen la funció de: a) subjecte; b) complement directe; c) atribut.

[0,5 punts]

- 3.3. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *Quan ens parlen de l'evolució dels éssers vius, pensem en un procés lent i gradual.*

De les opcions següents, només UNA és correcta. Indiqueu-la:

- a) *Quan* és una conjunció que introdueix una oració subordinada adverbial.
b) *ens* és un pronom feble que fa la funció de complement directe.
c) *parlen* i *pensem* no són verbs transitius.
d) *en* és un pronom feble que fa la funció de complement de règim.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,25 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

- 3.4. A la recerca i als descobriments científics hi va associada, sovint, la necessitat de crear neologismes.

a) Anoteu en el quadern de respostes tots els substantius del text que, a parer vostre, cal considerar neologismes científics.

[0,5 punts]

b) Expliqueu breument en quin o quins criteris lingüístics heu basat la vostra tria.

[0,5 punts]

- 3.5. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta:

altre exemple acció resistència als antibiòtics

[1 punt]

